

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie IX./2019
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 112/2019
populárny názov	Procesné pochybenie konajúceho súdu
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.08.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Všetky relevantné podklady pre rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní pripravuje súd prvej inštancie, ale samotné rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní je aj vyústením procesných úkonov súdu prvej inštancie, a preto ak sa v rámci týchto predbežných procesných úkonov súd prvej inštancie dopustil pochybenia (hoci aj len svojou nepozornosťou či nedbanlivosťou), ktoré malo za následok porušenie základného práva sťažovateľa, napraviť ho možno práve zrušením relevantného výroku rozhodnutia dovolacieho súdu. Závažné procesné pochybenie zo strany súdu je extrémnym vybočením z procesných pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania a predstavuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu sa žalobou domáhal zaplataenia peňažnej sumy. Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom pre zmeškanie podanej žalobe v celom rozsahu vyhovel. Rozsudok pre zmeškanie napadol žalovaný odvolaním, o ktorom rozhodol Krajský súd v Nitre tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Následne podal žalovaný aj dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol, a pritom náhradu trov dovolacieho konania sťažovateľovi ako úspešnej strane v konaní nepriznal. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti poukázal na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej je rozhodovanie o náhrade trov konania súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom, porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Najvyšší súd v dovolacom konaní nepriznal právo na náhradu trov konania sťažovateľovi z dôvodu, že okresný súd nepredložil Najvyššiemu súdu podanie sťažovateľa, ktorým si právo na náhradu trov dovolacieho konania uplatnil. Predmetné podanie bolo doručené elektronicky do elektronickej schránky, ale nebolo vytlačené a založené do príslušného súdneho spisu. Následne bol súdny spis predložený najvyššiemu súdu bez tohto podania. Najvyšší súd preto pri

	<p>rozhodovaní v dovolacom konaní nemal vedomosť, že sťažovateľ sa vyjadril k podanému dovolaniu, a teda, že si trovy konania uplatnil a vyúčtoval oprávnene.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Je zrejmé, že v tomto prípade došlo k ľudskému pochybeniu, ktoré nastalo v rámci úkonov súdu prvej inštancie pred predložením veci dovolaciemu súdu. V každom prípade, výsledkom tohto pochybenia bolo de facto ignorovanie podania sťažovateľa zo strany najvyššieho súdu rozhodujúceho v dovolacom konaní. Ústavný súd konštatuje, že faktické ignorovanie relevantného podania strany súdneho konania predstavuje zásah do základného práva na súdnu ochranu v takej intenzite, ktorá odôvodňuje ingerenciu ústavného súdu aj vo sfére „menej významného“ sporu o náhradu trov konania.</p> <p>S tvrdením zúčastnenej osoby, že pochybenie v predmetnom prípade nemožno pripočítať najvyššiemu súdu, pretože sa ho „dopustil“ okresný súd, sa ústavný súd nemôže stotožniť. Podľa § 427 ods. 1 CSP sa dovolanie podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Úkony súdu prvej inštancie po podaní dovolania upravujú § 436 a § 437 CSP, podľa ktorých ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania. Po odstránení vád podľa odseku 1 súd prvej inštancie rozhodne o vyrubení súdneho poplatku za podané dovolanie a o návrhoch na oslobodenie od súdneho poplatku. Dovolanie doručí súd prvej inštancie protistrane, vyzve ju, aby sa k dovolaniu vyjadrila a určí na vyjadrenie lehotu nie kratšiu ako desať dní. Na neskôr podané vyjadrenie sa neprihliada. Ak sa protistrana vyjadrí k dovolaniu v lehote podľa odseku 3, vyjadrenie sa doručí dovolateľovi. Po uplynutí lehôt podľa § 436 ods. 3 predloží súd prvej inštancie bezodkladne vec dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní. Z uvedeného vyplýva, že všetky relevantné podklady pre rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní pripravuje súd prvej inštancie, ale samotné rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní je aj vyústením procesných úkonov súdu prvej inštancie, a preto ak sa v rámci týchto predbežných procesných úkonov súd prvej inštancie dopustil pochybenia (hoci aj len svojou nepozornosťou či nedbanlivosťou), ktoré malo za následok porušenie základného práva sťažovateľa, napraviť ho možno práve zrušením relevantného výroku rozhodnutia dovolacieho súdu.</p> <p>Závažné procesné pochybenie zo strany okresného súdu viedlo v predmetnom prípade k vydaniu súdneho rozhodnutia, ktorým bolo vo výroku o náhrade trov konania rozhodnuté o trovách konania v rozpore s objektívnym skutkovým stavom. Takýto postup, resp. pochybenie možno podľa ústavného súdu považovať za extrémne vybočenie z procesných pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania. Ústavný súd je preto toho názoru, že takéto extrémne vybočenie predstavuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru druhým výrokom uznesenia Najvyššieho súdu SR porušené boli.</p> <p>Druhý výrok uznesenia Najvyššieho súdu SR zrušuje a vec mu vracia v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.</p>

použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	<p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 71/97</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 195/07</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 77/02</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 26/94</p> <p>rozhodnutie ESELP Delcourt v. Belgicko, 1970</p> <p>rozhodnutie ESELP Airey v. Írsko, 1979</p> <p>rozhodnutie ESELP Kreuz. V. Poľsko, 2001</p> <p>rozhodnutie ESELP Kozłowski v. Poľsko, 2007</p>
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>podanie-s overeným elektronickým podpisom</p> <p>trovy konania</p> <p>dovolanie-dovolacie konanie</p> <p>konanie-procesný postup</p>

spisová značka	I. ÚS 206/2019
populárny názov	Prípustnosť dovolania - procesné vady
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.08.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	<p>Ústavný súd v zásade nie je oprávnený vyhodnocovať dôkazy v spore pred všeobecným súdom, ale ako ochranca ústavnosti nemôže ignorovať také zistenia plynúce z predložených podkladov, ktoré majú dôkazný potenciál spochybniť skutkové uzávery tvoriace podklad napadnutého rozhodnutia všeobecného súdu. Nedostatočné odôvodnenie uznesenia druhostupňového súdu, ktoré vyústilo do jeho vnútornej rozpornosti, ústavný súd považuje za dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.</p> <p>Rovnaké východiská ochrany základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je povinný dodržať pri rozhodovaní o dovolaní aj najvyšší súd. Každé dovolanie musí byť posúdené podľa obsahu, čo v danej problematike znamená, že pokiaľ z obsahu formulácie textu dovolania možno nastolenú právnu otázku vyvodit', tak ju dovolací súd preskúma.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľky sa žalobou podanou na Okresný súd Košice - okolie domáhali proti žalovanému určenia že žalobkyňa v I. rade je spoluvlastníčkou predmetného pozemku a že do dedičstva po nebohom manželovi navrhovateľky v I. rade patrí spoluvlastnícky podiel k predmetnému pozemku. Žalovaný sa stal vlastníkom uvedeného pozemku na základe delimitačného protokolu o prechode majetku štátu podľa zákona č. 515/2003 Z. z. o krajských úradoch a obvodných úradoch. V čase podania žalobného návrhu bol jeho správcom Okresný úrad</p>

	<p>Košice. Právo osobného užívania uvedeného pozemku vzniklo manželom registráciou Dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku z roku 1967 na základe Rozhodnutia finančného odboru ONV medzi Miestnym národným výborom v Slanci a manželkou, ktorej predmetom bol uvedený pozemok. Neskôr v roku 1971 bola uzatvorená kúpnopredajná zmluva medzi predávajúcimi manželmi a kupujúcim, kde predmetom kúpy bola novostavba rodinného domu s príslušenstvom. Zmluvné strany sa zároveň dohodli, že majetkovo-právne usporiadanie užívania pozemku sa vykoná medzi stranami v osobitnom konaní. Sťažovateľky uviedli, že táto kúpnopredajná zmluva bola uzavretá v intenciách § 219 za použitia § 218 ods. 2 vtedy platného Občianskeho zákonníka, pričom nespĺňala náležitosti, ktoré zákon v tom čase stanovoval a z tohto dôvodu bola neplatná, osobné užívanie pozemku preto neprešlo na tretiu osobu a v zmysle § 872 ods. 1 OZ sa právo osobného užívania zmenilo na vlastníctvo fyzickej osoby. Okresný súd žalobu sťažovateľiek zamietol. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľky podali odvolanie odôvodnené tým, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľky podali dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP a § 421 písm. b) CSP, tvrdiac, že v ich veci došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Sťažovateľky uviedli, že právne posúdenie veci zo strany okresného súdu, ako aj krajského súdu je nesprávne a nezákonné. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľiek odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu</p> <p>Problematikou osobného užívania pozemkov vrátane užívania zastavaných pozemkov podľa § 217 až § 220 Občianskeho zákonníka účinného do 31. decembra 1991 sa zaoberal najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. Cpj 52/80 z 9. decembra 1980 (publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, číslo 2/1981, s. 132 – 141), v ktorom okrem iného uviedol:</p> <p>Vyporiadanie práva osobného užívania pozemku v prípade uvedenom v ustanovení § 218 O. z. nezveruje zákon súdu, ale iba v dohode účastníkov. Ak totiž k dohode o vyporiadaní tohto práva medzi účastníkmi nedôjde, nedošlo ani k prevodu stavby a zostáva naďalej tak budova vo vlastníctve, ako aj pozemok v užívaní pôvodných subjektov. O náhrade pri odňatí práva osobného užívania pozemku podľa ustanovenia § 204 ods. 2 O. z. sa koná a rozhoduje v správnom konaní tak ako o náhrade za vyvlastnenie. V rozhodnutí sp. zn. 1 Cz 61/78 vysvetlil Najvyšší súd SSR v súvislosti s ustanovením § 218 ods. 2 O. z. pojem vyporiadania takto: „Pod vyporiadaním, ako ho uvádza citované zákonné ustanovenie, myslí sa dohoda, ktorou si predošlý užívateľ rieši s nadobúdateľom všetky vzájomné majetkové nároky vyplývajúce z prechodu práva osobného užívania pozemku. Vyporiadanie preto vyžaduje, aby sa v ňom prihliadlo aj na výšku úhrady, ktorú predošlý užívateľ zaplatil za právo osobného užívania, na náklady, ktoré vynaložil na pomocné stavby, na zveľadenie pozemku, na vysadenie porastov a pod.“ Z ustanovenia § 218 O. z. vyplýva, že vyporiadanie práva osobného užívania pozemku pri prevode stavby stojacej na tomto pozemku je povinnosťou nadobúdateľa stavby a že dohoda o vyporiadaní tohto práva je súčasťou zmluvy o prevode vlastníctva stavby. Štátne notárstvo je teda povinné pri registrácii zmluvy o prevode stavby skúmať, či a ako dochádza touto zmluvou aj k vyporiadaniu práva osobného užívania pozemku, na ktorom stavba stojí. Keďže ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, pre ktorú zákon predpisuje písomnú formu a pri ktorej prejavy účastníkov musia byť na tej istej listine, môže štátne notárstvo registrovať zmluvu o prevode budovy iba v tom prípade, ak je vyporiadanie práva osobného užívania pozemku upravené priamo v znení zmluvy, ktorá bola ohlásená na registráciu. Ak zmluva ohlásená na registráciu nemá ustanovenie o vyporiadaní práva osobného užívania pozemku, nemožno ju považovať za platnú, pretože je neúplná; chýba jej totiž časť, ktorú treba so zreteľom na ustanovenie § 218 O. z. považovať za podstatnú. Takú zmluvu by</p>

bolo treba považovať za neplatnú, aj keby ju bolo štátne notárstvo nedopatrením registrovalo, pretože neplatná zmluva sa registráciou štátneho notárstva nekonvaliduje. Občan, ktorý mal právo osobného užívania pozemku a predáva stavbu postavenú na tomto pozemku socialistickej organizácii, má voči tejto organizácii nárok aj na úhradu ceny zaplatenej za právo osobného užívania; to vyplýva priamo z ustanovenia § 219 O. z. Vyporiadaním práva osobného užívania myslí sa totiž okrem iného aj poskytnutie náhrady za to, čo predávajúci vynaložil na získanie tohto práva. Tým, že vyporiadanie sa má podľa znenia zákona diať pri prechode stavby do socialistickeho vlastníctva, čo vysvitá z použitého slova „pritom“, vyplýva, že vyporiadať sa majú tí, čo sú účastníkmi zmluvy o prevode stavby. Opodstatnenosť záväzku organizácie, aby v rámci vyporiadania poskytla predávajúcemu aj úhradu za právo osobného užívania, vyplýva aj z ustanovenia § 204 ods. 2 O. z., podľa ktorého možno za podmienok platných pre vyvlastnenie odňať právo osobného užívania, a to za náhradu, a z ustanovenia § 110 stavebného zákona (zákon č. 50/1976 Zb.), podľa ktorého namiesto vyvlastnenia je žiadúce cieľ vyvlastnenia dosiahnuť dohodou, pričom so zreteľom na predpisy o správe národného majetku kúpna cena nemôže presahovať vyvlastňovaciu náhradu."

Ústavný súd konštatoval, že hoci bolo rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. Cpj 52/80 z 9. decembra 1980 predsedovi krajského súdu, ktorý naň vo svojom vyjadrení poukázal, známe, senát rozhodujúci o odvolaní sťažovateľiek proti rozsudku okresného súdu sa s ním v odôvodnení napadnutého rozsudku vôbec nevysporiadali. Krajský súd bez toho, aby jednoznačne, t. j. bez akýchkoľvek právnych pochybností definoval moment, keď kupujúci v zmysle v tom čase účinných všeobecne záväzných právnych predpisov nadobudol (úplné) vlastnícke právo k tejto „stavbe“, dospel k záveru, že „v zmysle ust. § 219 OZ účinného v čase uzavretia kúpno predajnej zmluvy a bodu 2 vyššie uvedenej kúpno predajnej zmluvy, predávajúcim zaniklo zo zákona právo osobného užívania k predmetnému pozemku“.

Možno teda prisvedčiť sťažovateľkám, že s právne relevantnými skutočnosťami, ktoré tvrdili a podopreli dôkazmi v konaní pred okresným súdom a krajským súdom, sa tieto súdy nevysporiadali. Ako bolo uvedené, napriek tomu, že ústavný súd nie je nadaný oprávnením vyhodnocovať dôkazy v spore pred všeobecným súdom, ako ochranca ústavnosti nemôže ignorovať také zistenia plynúce z predložených podkladov, ktoré majú dôkazný potenciál spochybniť skutkové uzávery tvoriace podklad napadnutého rozhodnutia všeobecného súdu. Nedostatočné odôvodnenie uznesenia druhostupňového súdu, ktoré vyústilo do jeho vnútornej rozpornosti, ústavný súd považuje za dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, súčasťou ktorého je nepochybne aj požiadavka, aby sa príslušný všeobecný súd v konaní právne korektným spôsobom a zrozumiteľne vyrovnal nielen so skutkovými okolnosťami prípadu, ale aj s vlastnými právnymi závermi, ktoré ho viedli ku konkrétnemu rozhodnutiu (III. ÚS 772/2016).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu nie je vo vzťahu k aplikácii citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka a Civilného sporového poriadku presvedčivo odôvodnený, a táto skutočnosť v konečnom dôsledku zakladá nepreskúmateľnosť a ústavnú neudržateľnosť ním vydaného rozhodnutia. Krajský súd v napadnutom rozsudku nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanom odvolaní sťažovateľiek proti rozsudku okresného súdu nemožno hodnotiť inak ako taký, ktorý odporuje obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na uvedenom skutkovom základe ústavný súd rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods.

I ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu

Ústavný súd rešpektuje, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľov. Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy preto nie je povinnosť dovolacieho súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľmi, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V opačnom prípade by totiž dovolací súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného opravného prostriedku vôbec boli naplnené. Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k názoru, že hoci sa najvyšší súd neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľiek, ktorým napadli rozsudok krajského súdu, prípustnosť podaného dovolania neposúdil v súlade so svojou vlastnou judikatúrou (R 2/2016, rozhodnutie sp. zn. Cpj 52/80 z 9. decembra 1980 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, číslo 2/1981, s. 132 – 141), ktorá mu umožňuje „výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu“, preskúmať prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, t. j. prípustnosť podaného dovolania nevyriešil v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku. S poukazom na závery ústavného súdu prijaté vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu ústavný súd zastáva názor, že v okolnostiach danej veci o takýto výnimočný prípad šlo, preto sa nestotožňuje so záverom najvyššieho súdu, že „sťažovateľky nedôvodne namietajú existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP“. Čo sa týka prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. b) CSP, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľky v podanom dovolaní právnu otázku, ktorá podľa ich názoru v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, nevymedzili tak, ako to urobili v ústavnej sťažnosti: Záver najvyššieho súdu, že sťažovateľky „nevymedzili právnu otázku relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP“, však nezodpovedá tvrdeniu predsedníčky najvyššieho súdu, ktorá vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti konštatovala: „Každé dovolanie musí byť posúdené podľa obsahu, čo v danej problematike znamená, že pokiaľ z obsahu formulácie textu dovolania možno nastolenú právnu otázku vyvodiť, tak ju dovolací súd preskúma (napr. 3 Cdo 220/2017). Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že (ani) najvyšší súd v napadnutom uznesení nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanom dovolaní sťažovateľiek proti rozsudku krajského súdu nemožno hodnotiť inak ako taký, ktorý odporuje obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Úlohou najvyššieho súdu preto bude opätovne rozhodnúť o dovolaní sťažovateľiek, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľiek podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu

Právny názor ústavného súdu, ktorým sa účel ochrany vlastníka podľa čl. 20 ústavy identifikuje s osobou, ktorá naozaj je vlastníkom, a nie aj s tými, ktorí sa usilujú o nadobudnutie vlastníctva, je konformný s právnym názorom ESĽP, podľa ktorého vlastnícke právo zaručené čl. 1 dodatkového protokolu nezahŕňa právo nadobudnúť majetok (Marckx Case, séria A, 1979, č. 31; Van der Mussel

	<p>Case, séria A, 1983, č. 70).</p> <p>Ústavný súd z hľadiska poskytnutia ústavnoprávnej ochrany musí postaviť na rovnakú úroveň vlastnícke právo pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti novým nadobúdateľom na základe jeho dobrej viery. Tým sa dostávajú do vzájomnej kolízie obidve ústavné hodnoty – princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa (princíp dobrej viery, dôvery v akty štátu a právnej istoty v demokratickom právnom štáte) a princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka (princíp nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet, t. j. nikto nemôže previesť na iného viac práv, než koľko má sám). Pokiaľ však nemožno zachovať maximum z obidvoch základných práv, treba prihliadnuť na princíp všeobecnej spravodlivosti, keď je nutné zvažovať všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti konkrétneho rozhodovaného prípadu. Vyššie riziko má nie byť nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní (I. ÚS 151/2016, ZNaU 20/2017). Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považoval za predčasné, aby sa meritórne zaoberal námietkou sťažovateľiek o porušení ich základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu, preto ústavnej sťažnosti sťažovateľiek v tejto časti nevyhovel.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Košiciach a uznesením Najvyššieho súdu SR porušené boli.</p> <p>Uznesenie Najvyššieho súdu SR zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľkám náhradu trov konania a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	<p>rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. Cpj 52/80 rozhodnutie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 772/2016</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 151/2016</p>
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>pozemok, pozemkové právo-osobné užívanie pozemku vyporiadanie-majetkových nárokov rozhodnutie-odôvodnenie občianske súdne konanie-Civilný sporový poriadok dovolanie-prípustnosť</p>

spisová značka	I. ÚS 225/2019
populárny názov	Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.08.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1

	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť krajského súdu o tej istej právnej otázke je ústavne neudržateľná. V súčasnosti nie je úlohou ústavného súdu určiť (vzhľadom na princíp subsidiarity), ktorý z odlišných právnych názorov je správny, pretože riešenie tohto problému a zjednotenie rozhodovania je v pôsobnosti krajského súdu. Zmena právneho názoru v obdobnej veci bez akéhokoľvek vysvetlenia zo strany súdu, prečo k zmene došlo, sa javí ako arbitrárnosť (svojvôľa) a je zásahom do princípu právnej istoty ako súčasťou právneho štátu, keďže tento princíp predpokladá, že skutkovo obdobné veci budú obdobne právne posudzované.
skutkový stav a základné fakty	<p>Žalobou podanou na Okresnom súde Nitra sa sťažovateľka domáhala určenia, že je výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti (ďalej ako „Pozemok“) voči žalovanej obchodnej spoločnosti. Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovanej obchodnej spoločnosti k Pozemku vklad povolil. Po povolení vkladu do katastra nehnuteľností sa sťažovateľka dozvedela, že tretia obchodná spoločnosť začala vykupovať viaceré pozemky v lokalite, kde sa nachádzal aj sťažovateľkin Pozemok, za účelom výstavby strategického parku Jaguar Land Rover. V záujme ochrany sťažovateľkiných práv a právom chránených záujmov preto podala sťažovateľka predmetnú žalobu na Okresnom súde Nitra o určenie vlastníckeho práva k Pozemku, spolu s návrhom na nariadenie predbežného opatrenia. Z dôvodu, že Kúpnu zmluvou došlo k porušeniu zákonného predkupného práva štátu k Pozemku, podal prokurátor Okresnej prokuratúry Nitra medzičasom od podania žaloby protest (ďalej ako „Protest“) proti rozhodnutiu Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru, o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovanej obchodnej spoločnosti k Pozemku.</p> <p>Okresný úrad Nitra, odbor opravných prostriedkov protestu prokurátora vyhovel a toto rozhodnutie bolo potvrdené aj rozhodnutím Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. Na základe týchto právoplatných rozhodnutí bolo zrušené rozhodnutie o vklade a do katastra nehnuteľností bola opätovne zapísaná sťažovateľka ako vlastníčka Pozemku. Dôvodom bolo posúdenie Kúpnej zmluvy ako absolútne neplatného právneho úkonu z dôvodu porušenia predkupného práva štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií.</p> <p>Vzhľadom k tomu, že v správnom konaní sa sťažovateľka domohla žalobou uplatňovaného nároku a jej vlastnícke právo k Pozemku bolo evidencne obnovené, vzala žalobu v celom rozsahu späť. Okresný súd Nitra uznesením konanie zastavil a žalovanej obchodnej spoločnosti priznal právo na náhradu trov konania v celom rozsahu. Voči časti predmetného uznesenia, týkajúcej sa výroku o trovách konania podala sťažovateľka odvolanie, v dôsledku čoho následne vydal Krajský súd v Nitre uznesenie, ktorým zmenil uznesenie súdu prvej inštancie vo výrokovej časti týkajúcej sa náhrady trov konania tak, že náhradu trov konania stranám nepriznal.</p> <p>K späťvzatiu žaloby pristúpila sťažovateľka až s odstupom času takmer 10 mesiacov od vydania potvrdzujúceho rozhodnutia Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. To odôvodnila sťažovateľka tým, že žalovaná obchodná spoločnosť podávala v skutkovo podobných veciach správne žaloby voči rozhodnutiam správnych orgánov, ktoré majú priamy vplyv na vyššie uvedené vkladové konanie a svojím právnym postavením si z tohto dôvodu nebola istá.</p> <p>Proti uzneseniu Krajského súdu podala žalovaná obchodná spoločnosť ústavnú sťažnosť, o ktorej rozhodol nálezom č. k. I. ÚS 153/2018-28 zo dňa 18.07.2018 (ďalej ako „Nález I“) tak, že základné právo žalovanej obchodnej spoločnosti na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd týmto uznesením porušené boli,</p>

	<p>preto uznesenie Krajského súdu v Nitre zrušil. Následne Krajský súd Napadnutým rozhodnutím opätovne rozhodol tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým súd priznal náhradu trov konania žalovanej obchodnej spoločnosti.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva</p> <p>Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o ústavných sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).</p> <p>Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013), ak zistí, že rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.</p> <p>Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).</p> <p>Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).</p> <p>K namietaným porušeniam práv sťažovateľky</p> <p>V okolnostiach danej veci je podľa názoru ústavného súdu nevyhnutné zaoberať sa tromi líniami argumentov. Prvú líniu predstavuje vyriešenie otázky miery zavinenia na späťvzati žaloby, ďalším smerom je nutnosť vysporiadať sa s existujúcou judikatúrou ústavného súdu (na ktorú poukázal krajský súd aj sťažovateľka) a napokon je nevyhnutné vysporiadať sa s tvrdením o</p>

nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia.

Z pohľadu ústavného súdu treba súhlasiť so sťažovateľkou v tom, že v čase podania určovacej žaloby naozaj nemala inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv, a preto treba z procesného hľadiska urobiť záver, že žaloba bola podaná dôvodne (to sa samozrejme môže, ale nemusí vzťahovať na hmotnoprávnu dôvodnosť žaloby, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje). Naproti tomu z argumentácie krajského súdu vôbec nevyplýva, akým správaním (čím) mala sťažovateľka procesne zaviniť potrebu späťvzatia žaloby a následného zastavenia konania. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vyzdvihol ako nosný, resp. jediný dôvod tvoriaci základ jeho rozhodnutia dlhší časový odstup od rozhodnutia Okresného úradu Nitra, ktorým sa vyhovel protestu prokurátora, až do späťvzatia žaloby. Naproti tomu Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) v odôvodnení svojho uznesenia správne konštatoval, že k zastaveniu konania došlo vplyvom konania prokurátora a správnych orgánov, na ktoré sťažovateľka nemala žiadny vplyv, a podanie žaloby bolo jedinou možnosťou pre sťažovateľku ako ochrániť svoje právo. Z uvedeného teda vyplýva, že krajský súd sa k otázke vyriešenia miery zavinenia na späťvzati žaloby postavil prísne formalisticky, keď zavinenie bez hlbšieho a dôslednejšieho skúmania (napr. z akých dôvodov bola žaloba podaná, aká aktivita bola vyvíjaná jednotlivými stranami sporu v priebehu konania) pripísal na ťarchu strany, ktorá úkon späťvzatia vykonala.

Pokiaľ ide o nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 153/2018, ktorým sa vyhovel ústavnej sťažnosti, ktorú podala žalovaná obchodná spoločnosť v skutkovo a právne takmer totožnej veci, treba uviesť, že v danom prípade bolo rozhodnutiu krajského súdu (ktorým nepriznal trovy konania žalovanej) vytýkané práve nedostatočné odôvodnenie zmeny právneho názoru krajského súdu, a teda rozhodnutie krajského súdu o trovách konania bolo zrušené a vrátené na ďalšie konanie.

V tejto súvislosti ústavný súd už v minulosti vyslovil, že aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 300/06). Pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená, podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06). Potreba vysporiadať sa so známym rozhodnutím súdu v obdobnej veci z hľadiska jeho dôvodov, pokiaľ príslušný súd dospeje následne k opačnému názoru, je súčasťou požiadavky na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (II. ÚS 426/2012). Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo účastníka konania na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného, doteraz zastávaného právneho názoru odchyľuje (III. ÚS 51/2014).

Ústavný súd konštatuje, že z procesného hľadiska je potrebné urobiť záver, že žaloba sťažovateľky bola podaná dôvodne. K späťvzatiu žaloby viedli objektívne dôvody – protest prokurátora, na ktorý sťažovateľka a ani žalovaný nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva sťažovateľky, čím odpadol predmet žaloby. Vzhľadom na to je v danom prípade opodstatnený záver, že stranám sa nárok na náhradu trov predmetného konania nepriznáva.

Ústavný súd rozhodol:

	<p>Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru uznesením Krajského súdu v Nitre porušené boli.</p> <p>Uznesenie Krajského súdu v Nitre zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	<p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 300/06</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 192/06</p> <p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 51/2014</p> <p>rozhodnutie ESLP vo veci García Ruiz c. Španielsko z 21. 1. 1999</p> <p>rozhodnutie ESLP vo veci Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997</p> <p>rozhodnutie ESLP vo veci Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998</p> <p>rozhodnutie ESLP vo veci Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993</p>
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	<p>advokát, advokácia-náhrada trov právneho zastúpenia</p> <p>trovy konania-náklady konania</p> <p>arbitrážnosť</p> <p>právna istota-predvídateľnosť práva</p>

spisová značka	I. ÚS 238/2019
populárny názov	Ospravedlniteľné dôvody - rozsudok pre zmeškanie
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	10.09.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	<p>Ústavný súd konštatuje, že pri rozhodovaní okresného súdu o návrhu žalovanej podľa § 277 ods. 1 a 2 CSP na zrušenie rozsudku pre zmeškanie nemožno tvrdenie žalovanej, ktorej bola podľa § 13 ods. 1 písm. a) zákona o e-Governmente automaticky aktivovaná elektronická schránka na doručovanie elektronických úradných dokumentov orgánov verejnej moci, že „portál slovensko.sk od začiatku sprevádzajú problémy“, považovať za ospravedlniteľný dôvod, pre ktorý zmeškala lehotu na podanie vyjadrenia podľa § 273 písm. a) CSP, ako aj pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie. Uvedené tvrdenie žalovanej nemá pre rozhodnutie okresného súdu podľa § 277 ods. 1 a 2 CSP žiadny právny význam.</p> <p>Ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd pri rozhodovaní o návrhu žalovanej neaplikoval citované ustanovenia Civilného sporového poriadku a zákona o e-Governmente týkajúce sa doručovania písomností do elektronickej schránky žalovanej, ako aj existencie ospravedlniteľných dôvodov na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovanej ústavne súladným spôsobom. Napadnuté uznesenie okresného súdu je vnútorne rozporné, nie je presvedčivo odôvodnené, a to v</p>

	konečnom dôsledku zakladá jeho ústavnú neutržateľnosť.
skutkový stav a základné fakty	<p>Stažovateľka sa v konaní pred Okresným súdom Bratislava III domáhala voči žalovanej obchodnej spoločnosti určenia, že skončenie pracovného pomeru okamžitou výpoveďou a skončenie pracovného pomeru okamžitým skončením pracovného pomeru je neplatné, pracovný pomer medzi žalovaným a žalobcom naďalej trvá. Ďalej žiadala uložiť žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku netto odo dňa, keď žalobca oznámil žalovanému, že trvá na ďalšom zamestnaní až do času, keď mu žalovaný umožní pokračovať v práci alebo ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru. Okresný súd rozsudkom pre zmeškanie podľa § 274 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) určil, že skončenie pracovného pomeru okamžitou výpoveďou a skončenie pracovného pomeru okamžitým skončením pracovného pomeru je neplatné; pracovný pomer medzi sťažovateľkou a žalovanou naďalej trvá; žalovaná je povinná zaplatiť sťažovateľke náhradu mzdy. Okresný súd zároveň priznal sťažovateľke voči žalovanej nárok na náhradu trov konania.</p> <p>Žalovaná v zmysle poučenia rozsudku pre zmeškanie podala okresnému súdu návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie (ďalej len „návrh“) podľa § 277 ods. 1 CSP z dôvodu, že z ospravedlniteľného dôvodu zmeškala lehotu na podanie vyjadrenia, ako aj pojednávanie vo veci samej, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, pričom uviedla, že jej neboli doručené notifikácie o doručenej pošte do elektronickej schránky a že portál slovensko.sk od začiatku sprevádzajú problémy, pričom táto skutočnosť nemôže byť na ujmu žalovanému.</p> <p>O tomto návrhu žalovanej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že rozsudok pre zmeškanie žalovaného zrušil podľa § 277 CSP, čo odôvodnil tým, že v predmetnej veci existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa žalovaný nevyjadril k žalobe a neprišiel na pojednávanie. Aj keď z doručeníek založených v súdnom spise vyplýva záver, že žalovanému boli uvedené písomnosti riadne doručené, súd mal o tejto skutočnosti pochybnosti, nakoľko skúsenosti zo súdnej praxe dosvedčovali záveru žalovaného, že portál slovensko.sk vykazuje nedostatky. Podľa okresného súdu tvrdenia žalovaného podporuje aj skutočnosť, že podal návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie hneď potom, ako ho na jeho dobrovoľné plnenie vyzval žalobca.</p>
z odôvodnenia	<p>Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd zistil, že okresný súd v jeho odôvodnení na jednej strane tvrdí, že „z doručeníek založených v súdnom spise vyplýva záver, že žalovanému boli uvedené písomnosti riadne doručené“, avšak na druhej strane o tejto skutočnosti bez preukázania opaku (§ 105 ods. 1 CSP v spojení s § 30 ods. 5 zákona o e-Governmente) vyslovuje pochybnosť, tvrdiac, že „skúsenosti zo súdnej praxe dosvedčujú záveru žalovaného, že portál slovensko.sk vykazuje nedostatky“. Všeobecnú konštatáciu žalovanej, že „portál slovensko.sk od začiatku sprevádzajú problémy“, teda okresný súd považuje za ospravedlniteľný dôvod, na základe ktorého napadnutým uznesením rozhodol o zrušení rozsudku pre zmeškanie podľa § 277 CSP, pričom ďalšími tvrdeniami a domnienkami žalovanej, t. j. že notifikácie budú doručené na jej emailovú adresu, no nestalo sa tak, že dôkaz o nefungovaní notifikácie nie je možné predložiť, že žalovaná so všetkými ostatnými orgánmi verejnej moci komunikuje elektronicke a že štatutárni zástupcovia žalovanej sú cudzí štátni príslušníci a na území Slovenskej republiky komunikujú prostredníctvom vedúceho pracovníka v slovenskej pobočke (bod 3), sa v odôvodnení svojho rozhodnutia bližšie nezaoberal. V tejto súvislosti ústavný súd podotýka, že žalovaná v návrhu netvrdila, že by o aktivovaní jej elektronickej schránky nevedela, a netvrdila a ani nepreukázala, že sa na účely zasielania notifikácií správcom notifikačného modulu zaregistrovala (§ 18 ods. 3 zákona o e-Governmente) a úspešne autentifikovala (§ 18 ods. 4 zákona o e-Governmente).</p> <p>Pokiaľ okresný súd podľa § 105 ods. 1 CSP doručoval písomnosti do elektronickej schránky žalovaného podľa osobitného predpisu, t. j. zákona o e-Governmente, musí žalovaný dôvod, pre ktorý zmeškal lehotu na podanie</p>

	<p>vyjadrenia podľa § 273 písm. a) CSP, ako aj pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, preukázať ako adresát elektronickej úradnej správy domáhajúci sa rozhodnutia orgánu verejnej moci o neúčinnosti elektronického doručenia podľa § 33 ods. 1 zákona o e-Governmente, t. j. že objektívne nemohol prevziať elektronickú úradnú správu z dôvodu, ktorý nenastal na jeho strane alebo jeho pričinením [písm. a)], alebo na jeho strane nastali také dôvody, ktoré mu objektívne neznemožnili prevziať elektronickú úradnú správu, avšak takéto prevzatie by bolo spojené s nepomernými ťažkosťami, ktorých prekonanie od neho nie je spravodlivé požadovať [písm. b)]. Tým samozrejme nie je dotknuté oprávnenie žalovaného podať okresnému osobitný návrh podľa § 33 ods. 1 zákona o e-Governmente.</p> <p>Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré vyústilo do jeho vnútornej rozpornosti, považuje ústavný súd za dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, súčasťou ktorého je nepochybne aj požiadavka, aby sa príslušný všeobecný súd v konaní právne korektným spôsobom a zrozumiteľne vyrovnal nielen so skutkovými okolnosťami prípadu, ale aj s vlastnými právnymi závermi, ktoré ho viedli ku konkrétnemu rozhodnutiu (m. m. III. ÚS 772/2016).</p> <p>Námietky, ktoré sťažovateľka uplatnila v ústavnej sťažnosti, preto ústavný súd hodnotí ako opodstatnené. Okresný súd v napadnutom uznesení nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd sťažovateľky a jeho prístup pri rozhodovaní o návrhu žalovanej nemožno hodnotiť inak ako taký, ktorý odporuje obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Okresného súdu Bratislava III porušené boli.</p> <p>Uznesenie Okresného súdu Bratislava III zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	rozhodnutie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 772/2016
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	doručenie, doručovanie-náhradné doručovanie rozsudok občianske súdne konanie-Civilný sporový poriadok konanie-skrátené (rozkazné)

spisová značka	I. ÚS 247/2019
populárny názov	Princíp kontradiktórnosti - trovy konania
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	10.09.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 ods. 1

	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 4 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	<p>Právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle judikatúry ESLP zahŕňajúc v sebe princíp kontradiktórnosti civilného súdneho procesu obsahuje aj požiadavku na odstránení tzv. prekvapivých rozhodnutí, resp. prekvapivých právnych dôvodov, na ktorých súd založil svoje rozhodnutie. Uvedené sa týka aj rozhodovania o trovách konania, ktoré síce predstavujú druhotný aspekt samotného súdneho konania, ale aj v týchto prípadoch rozhodnutie súde nemá byť prekvapivé a nepredvídateľné.</p> <p>Súd má rešpektovať právo účastníkov konania na vyjadrenie sa k zamýšľanému použitiu ustanovení právnych predpisov a má povinnosť informovať strany sporu o tom, na akom ustanovení ide založiť svoje rozhodovanie, najmä v prípadoch ak súd rozhoduje ex-offo a uplatňuje svoju diskrečnú právomoc a to nielen pri rozhodovaní o merite veci, ale aj pri rozhodovaní o trovách konania. Súd pri rozhodovaní ex-offo má povinnosť brať na zreteľ legitímne očakávania účastníkov konania a preto má povinnosť dať účastníkom konania možnosť použiť všetky argumenty vo svoj prospech.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka bola stranou v konaní vedenom Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 216/2014 v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa žalobkyňa obchodná spoločnosť domáhala zaplatenia sumy 2 449,90 € s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť vyplatením odstupného pri skončení pracovného pomeru výpoveďou podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, ktorej neplatnosť bola neskôr určená právoplatným rozhodnutím súdu. Strany sporu následne ukončili pracovný pomer dohodou 26. septembra 2013 s tým, že sa zároveň dohodli na započítaní sťažovateľkinho nároku na náhradu mzdy v rozsahu 5 mesiacov a nároku žalobkyne na vrátenie poskytnutého odstupného v rozsahu 5 mesiacov (ďalej aj „dohoda“). Okresný súd rozsudkom sp. zn. 12 C 216/2014 z 19. mája 2017 (ďalej len „rozsudok z 19. mája 2017“) žalobu zamietol (výrok I), sťažovateľke priznal náhradu trov konania v 100 % výške a zároveň vyslovil, že o sume náhrady trov konania okresný súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku (výrok II). Okresný súd výrok o zamietnutí žaloby založil na skutočnosti, že na strane sťažovateľky nedošlo k bezdôvodnému obohateniu, keďže jej majetok sa na úkor žalobkyne nenavýšil.</p> <p>Proti rozsudku okresného súdu z 19. mája 2017 podala žalobkyňa odvolanie, na podklade ktorého krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Co 366/2017 z 22. novembra 2018 rozsudok okresného súdu z 19. mája 2017 potvrdil ako vecne správny (výrok I) a zmenil ho vo výroku o trovách konania tak, že nepriznal stranám sporu nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie (výrok II) a tiež nepriznal stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok III).</p> <p>Sťažovateľka predostiera v kontexte ňou namietaných porušení práv zaručených ústavou, listinou, dohovorom a dodatkovým protokolom dve podstatné námietky. Prvou námietkou argumentuje, že postup krajského súdu, ktorý vo veci náhrady trov konania uplatnil svoje moderačné právo a aplikoval § 257 CSP ex offo bez toho, aby to žalobkyňa žiadala v odvolaní proti rozsudku z 19. mája 2017 alebo osobitným podaním, a bez toho, aby umožnil stranám sporu sa k aplikácii citovaného ustanovenia vyjadriť, je arbitrárny.</p> <p>Druhou námietkou sťažovateľka vo všeobecnosti spochybňuje samotné odôvodnenie napadnutých výrokov rozsudku krajského súdu z 22. novembra 2018, ktoré je podľa jej názoru arbitrárne a nepreskúmateľné, a pritom absolútnym nevysporiadaním sa s dôvodmi hodnými osobitného zreteľa tak, ako to predpokladá § 257 CSP, krajský súd zasiahol do majetkových práv</p>

	sťažovateľky.
z odôvodnenia	<p>K ústavnému prieskumu tzv. bagateľných vecí S prihliadnutím na súčasný postoj prezentovaný ESLP v kontexte rozhodovacej činnosti ústavného súdu o tzv. bagateľných veciach je analogická aplikácia abstraktnej konštrukcie <i>ratione valoris</i> aplikovateľnej primárne v konaní o dovolaní v konaní o ústavnej sťažnosti bez toho, aby sa ústavný súd zaoberal jednotlivými námietkami uvedenými v ústavnej sťažnosti, spochybniteľná. Ústavný súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť aj na rozhodnutie ESLP vo veci Kľačanová proti Slovenskej republike a na závery v tomto rozhodnutí citované, podľa ktorých požiadavka, aby bol „prípád“ náležite preskúmaný vnútroštátnym súdom v zmysle čl. 35 ods. 3 písm. b) dohovoru nie je splnená, pokiaľ ústavný súd okrem abstraktnej konštrukcie tzv. bagateľných vecí nezoberie do úvahy argumenty sťažovateľa, ktorými odôvodňuje porušenie príslušného článku dohovoru (k tomu pozri rozhodnutie ESLP vo veci Kľačanová proti Slovenskej republike, č. 8394/13, rozsudok z 27. 11. 2018, § 30 – § 32). Z uvedeného dôvodu tzv. bagateľnosť vecí (predmetu konania) nemôže byť jediným a nosným dôvodom odmietnutia ústavnej sťažnosti.</p> <p>K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru</p> <p>V okolnostiach posudzovaného prípadu krajský súd využitím moderačného práva vyplývajúceho z § 257 CSP (v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 a 2 CSP) napadnutými výrokmi rozsudku krajského súdu z 22. novembra 2018 zmenil rozsudok okresného súdu z 19. mája 2017 vo výroku o trovách konania tak, že stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie (výrok II), a zároveň rozhodol, že stranám sporu nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok III). Výrokom II rozsudku okresného súdu z 19. mája 2017 bola sťažovateľke ako žalovanej priznaná náhrada trov konania v 100 % výške. K uplatneniu moderačného práva vyplývajúceho z § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, pristúpil krajský súd <i>ex offio</i> bez toho, aby to niektorá zo strán sporu navrhla, a zároveň bez toho, aby umožnil stranám sporu sa k aplikácii citovaného ustanovenia Civilného sporového poriadku vyjadriť. Strany sporu sa teda o aplikácii citovaného ustanovenia dozvedeli až zo samotného rozhodnutia odvolacieho súdu. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Už bolo zdôraznené, že určujúcim prvkom pre záver o dodržiavaní práva na kontradiktórnosť konania v zmysle judikatúry ESLP (platí to aj pri rozhodovaní o náhrade trov konania) je to, či strana sporu „bola prekvapená“ skutočnosťou, že súd založil svoje rozhodnutie na dôvodoch uplatnených z úradnej povinnosti, a pritom zvlášť opatrne musí súd pristupovať k sporu, v ktorom o určitej otázke rozhoduje v rámci svojej diskrečnej právomoci tak, ako to bolo aj v prejednávanej veci.</p> <p>Predseda krajského súdu, ako aj predsedníčka senátu 3 Co krajského súdu a zároveň aj zúčastnená osoba namietajú použitie a aplikáciu § 382 CSP pri rozhodovaní o trovách konania s odôvodnením, že citované ustanovenie sa týka výlučne „posudzovania hmotnoprávneho nároku“, resp. veci samej. Podľa § 382 CSP, ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.</p> <p>Zúčastnená osoba pritom poukazuje aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 563/2011 z 8. decembra 2011, ktoré tento postoj podporuje. Ústavný súd sa síce stotožňuje s názorom krajského súdu v tom, že aplikácia § 382 CSP sa síce týka posudzovania hmotnoprávneho nároku, a teda nie je možná jeho priama aplikácia pri rozhodovaní o trovách konania, ale pokiaľ ide o nepriamu aplikáciu</p>

uvedeného ustanovenia s účelom predísť tzv. prekvapivým súdnym rozhodnutiam, primerané použitie tohto ustanovenia pri trovách konania vylúčiť nemožno.

Ako ústavný súd už konštatoval, záväznými výkladovými smernicami pri aplikácii zákonných ustanovení (v konkrétnych okolnostiach veci § 382 v spojení s § 257 CSP) sú aj ustanovenia dohovoru a judikatúra ESĽP k nim. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd nemôže v rozpore s názorom súdu prvej inštancie dospieť k vnútornému presvedčeniu o nevyhnutnosti aplikácie § 257 CSP a nepriznať trovy strane sporu, ktorá by ich inak získala, bez toho, aby stranám sporu umožnil sa k aplikácii citovaného ustanovenia (k zámeru uplatniť § 257 CSP, ako aj k dôkazom) vyjadriť. Jeho povinnosťou je v prípade použitia § 257 CSP vytvoriť procesný priestor stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu citovaného ustanovenia. Právom strany je preto byť *expressis verbis* vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 CSP vyjadrila svoje stanovisko (k tomu pozri aj ŠTEVČEK, M.; FICOVÁ, S.; BARICOVÁ, J.; MESIARKINOVÁ, S.; BAJÁNKOVÁ, J.; TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 942 – 943.).

Zúčastnená osoba na podporu svojej argumentácie o nedôvodnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľky poukazuje na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 563/2011 z 8. decembra 2011. V citovanom rozhodnutí ústavný súd v obdobnom prípade za účinnosti právnej úpravy danej Občianskym súdnym poriadkom (ďalej len „OSP“) zdôraznil, že za nenáležitú považuje námietku, podľa ktorej odvolací súd mal s ohľadom na § 213 ods. 2 OSP (obdobne § 382 CSP) osobitne v danom prípade vyzvať sťažovateľa na vyjadrenie k novej aplikácii § 150 OSP (obdobne § 257 CSP) s odôvodnením, že na rozhodnutie o trovách konania chce aplikovať ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

S ohľadom na dôvody uvádzané v tomto náleze ústavný súd konštatuje, že citované rozhodnutie ústavného súdu nereflektuje v súčasnosti ustálenú judikatúru ESĽP k právu na spravodlivé súdne konanie. Zmena judikatórneho smerovania je prirodzenou súčasťou vývoja rozhodovacej činnosti všetkých súdnych inštancií vrátane ústavného súdu. Z uvedených dôvodov je preto nevyhnutné citované rozhodnutie ústavného súdu, na ktoré poukazuje zúčastnená osoba, považovať s ohľadom na judikatúru ESĽP ako záväzné výkladové pravidlo k právu na spravodlivé súdne konanie v časti záruk na kontradiktórne konanie za prekonané a v konkrétnych okolnostiach veci aj neaplikovateľné.

Keďže krajský súd rozhodol vo veci náhrady trov konania *ex offio* a sťažovateľka ako strana sporu nemohla predpokladať ani pri náležitej bdelosti, že k aplikácii § 257 CSP odvolací súd pristúpi a pri uplatnení moderačného práva podľa § 257 CSP uplatní svoju diskrečnú právomoc, sťažovateľka mohla legitímne požadovať, aby jej bola ako strane v spore daná možnosť predložiť pred samotným rozhodnutím vo veci náhrady trov konania všetky argumenty hovoriace v (ne)prospech uplatnenia tejto diskrečnej právomoci súdu. V konkrétnych okolnostiach veci mala teda sťažovateľka, ktorá bola v súlade s rozhodnutím súdu prvej inštancie ako žalovaná plne úspešná a ktorej bola preto priznaná náhrada trov konania v 100 % výške, právo predložiť pred samotným uplatnením moderačného práva, ku ktorému došlo zo strany odvolacieho súdu *ex offio*, všetky argumenty vo svoj prospech.

Ústavný súd rozhodol:

Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokmi II a III rozsudku Krajského súdu v Košiciach

	<p>porušené boli.</p> <p>Výroky II a III rozsudku Krajského súdu v Košiciach zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	<p>rozhodnutie ESLP vo veci Kľačanová proti Slovenskej republike, č. 8394/13, rozsudok z 27. 11. 2018, § 30 – § 32</p> <p>rozhodnutie ESLP Askon AD proti Bulharsku, č. 9970/05, rozsudok zo 16. 10. 2012, § 30 – § 32</p> <p>rozhodnutie ESLP Čepek proti Českej republike, 9815/10, rozsudok z 5. 4. 2013, § 48</p> <p>rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 563/2011 z 8. decembra 2011</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>trovy konania-náklady konania</p> <p>rozhodnutie</p> <p>práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom</p>

Uznesenie:

<p>spisová značka</p>	<p>I. ÚS 310/2019</p>
<p>populárny názov</p>	<p>Vzťah pojmov škoda a nemajetková ujma</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Mojmír Mamojka</p>
<p>druh konania</p>	<p>konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>20.08.2019</p>
<p>dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv</p>	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 35 ods. 1</p>
<p>analytická právna veta</p>	<p>V súlade s doterajšou rozhodovacou praxou, zohľadňujúc aj rozsudok NS SR č. R 61/2018 pojem škoda zahŕňa aj nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv predstavovaných právom na súkromný a rodinný život, spôsobený bližkej osobe obeť dopravnej nehody, pričom v danom prípade je daná pasívna legitimácia sťažovateľky ako poisťovne vykonávajúcej PZP zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Rovnako z rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Haasová, ktorého vplyv na judikatúru všeobecných súdov Slovenskej republiky sťažovateľka analyzovala, vyplynulo, že čl. 1 ods. 1 druhej smernice a čl. 1 tretej smernice sa uvedené ustanovenia smerníc snažia najmä o posilnenie ochrany obetí, takže za týchto okolností treba uplatniť extenzívny výklad uvedených pojmov, a medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou, treba zahrnúť aj nemajetkovú ujmu,</p>

	<p>ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore. Prísne formalistické odlišenie nemateriálnej ujmy spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby od škody v materiálnom slova zmysle podporené prípadným systematickým zaradením ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré regulujú „ochranu osobnosti“ (prvá časť Občianskeho zákonníka) a „náhradu škody“ (šiesta časť Občianskeho zákonníka), nezodpovedá autonómnemu charakteru zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, tak ako to zvýraznil aj Súdny dvor v rozsudku vo veci Haasová, čo v konečnom dôsledku nenapĺňa ani účel, ktoré smernice transponované do vnútroštátneho právneho poriadku sledujú.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka vystupovala ako žalovaná v 2. rade v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej smrťou maloletých a pri dopravnej nehode zavinenej žalovaným v 1. rade. Žalovaný v 1. rade bol podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovední za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o povinnom zmluvnom poistení“) poistený u sťažovateľky. Okresný súd rozsudkom uložil sťažovateľke i žalovanému v 1. rade povinnosť zaplatiť žalobkyni v 1. rade 5 000 €, pričom plnením jedného žalovaného zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného, a povinnosť zaplatiť žalobcovi v 2. rade 4 000 €, pričom plnením jedného žalovaného zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Na základe odvolania podaného sťažovateľkou Krajský súd v Prešove potvrdil rozhodnutie okresného súdu, pričom konštatoval, že pasívna vecná legitímácia sťažovateľky bola okresným súdom vo väzbe na § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení správne právne posúdená, a to z dôvodu potreby posudzovania nároku v súlade s právom Európskej únie stelesneným v tzv. motorových smerniciach. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila podľa § 421 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku, teda na rozdielnosti rozhodovania predmetnej otázky dovolacím súdom. Najvyšší súd ako súd dovolací napadnutým rozhodnutím dovolanie sťažovateľky zamietol, odkazujúc na svoj skorší rozsudok sp. zn. 6 M Cdo 1/2016 z 31. júla 2017, ktorý bol občianskoprávnym kolégiom najvyššieho súdu schválený na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 61/2018 (ako judikát č. R 61/2018 v zbierke č. 8/2018, pozn.) a ktorý vyvracia právny názor sťažovateľky.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Z obsahu sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia práv rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým bolo zamietnuté jej dovolanie proti rozsudku krajského súdu, ktorým bola v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy sťažovateľke ako žalovanej v 2. rade a žalovanému v 1. rade uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 5 000 € a žalobcovi v 2. rade sumu 4 000 € ako nemajetkovú ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Sťažovateľka argumentovala, že Slovenská republika ako členský štát si nespĺnila svoju povinnosť riadne transponovať do právneho poriadku cieľ vyplývajúci z tzv. motorových smerníc, ktorým je požiadavka zahrnúť nemajetkovú ujmu pozostalých po smrtelnej dopravnej nehode do režimu PZP, ale zodpovednosť za nespĺnenie svojich únijových záväzkov preniesla na subjekty súkromného práva (aj sťažovateľku), schovávajúc sa za eurokonformný výklad slovenskej právnej úpravy, pričom sa motorovým smerniciam snaží priznať priamy účinok, čo je však v horizontálnej rovine (teda medzi subjektmi súkromného práva) vylúčené. Sťažovateľka tvrdila, že nie je pasívne legitimovaná na uplatňovanie nárokov z titulu zásahu do osobnostných práv žalobcov, pretože zákon o povinnom zmluvnom poistení sa nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy, čo vyplýva z aplikácie jazykového, logického, systematického, teleologického, ako aj historického výkladu dotknutých ustanovení zákona o povinnom zmluvnom poistení. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí v rozpore so základnými princípmi právneho štátu však uplatnil ústavne nekonformný extenzívny výklad</p>

pojmu škoda na zdraví, čím je jeho rozhodnutie nespravodlivé a arbitrárne a zasahuje do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) a po stránke hmotno-právnej zasahuje aj do jej základného práva podnikateľ garantovaného v čl. 35 ods. 1 ústavy. Z námietok uvedených v sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka sa zo strany ústavného súdu domáha prehodnotenia právnych záverov najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, ktorý pri výklade pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení, vychádzajúc z chápania tohto pojmu v súlade s komunitárnym právom, konštatoval, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv predstavovaných právom na súkromný a rodinný život, spôsobený blízkej osobe obeť dopravnej nehody, pričom v danom prípade je daná pasívna legitímácia sťažovateľky ako poisťovne vykonávajúcej PZP zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Najvyšší súd k uvedenému záveru dospel odvolávajúc sa na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 1/2016 z 31. júla 2017, historické súvislosti, ako aj porovnávajúc uplatnený nárok s režimom úrazového poistenia, resp. poistením pri pracovných úrazoch.

V súvislosti so sťažovateľkou nastolenou právnou otázkou, teda (ne)možnosťou eurokonformného výkladu nemajetkovej ujmy podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení ústavný súd odkazuje na odôvodnenie nálezu sp. zn. II. ÚS 695/2017 z 5. decembra 2018, v ktorom sa podrobne zaoberal najmä otázkou, či vnútroštátna právna úprava nebráni extenzívnemu výkladu pojmu „škoda na zdraví“ uvedenému v zákone o povinnom zmluvnom poistení v súlade so znením a cieľmi tzv. troch motorových smerníc [smernicou Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, smernicou Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, smernica Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (spoločne ďalej len „motorové smernice“)], v súčasnosti nahradených platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti tak, aby sa plne dosiahol nimi sledovaný výsledok.

V spomínanom rozhodnutí ústavný súd po obsiahlom odôvodnení a s poukazom na relevantnú judikatúru Súdneho dvora, ktorá vymedzila obsah pojmu „škoda na zdraví“ tak, že pokrýva aj náhradu nemajetkovej ujmy, dospel k záveru, že všeobecné súdy sú povinné zabezpečiť uplatnenie únieového práva, pričom jedným z nástrojov systémového prepojenia únieového práva s právnym poriadkom členského štátu je zásada eurokonformnej interpretácie, teda výklad vnútroštátnych právnych predpisov prijatých na vykonanie príslušnej smernice tak, aby viedli k výsledku požadovanému touto smernicou. Ústavný súd zaujal v predmetnom rozhodnutí stanovisko aj k sťažovateľkou akcentovaným súvislostiam právnej úpravy škody na zdraví obsiahnutej v zákone o povinnom zmluvnom poistení a právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku, uzatvárajúc, že Občiansky zákonník s pojmom škoda nespája iba materiálnu škodu, a preto nič nebráni extenzívnemu výkladu tohto pojmu. Potom nemožno hodnotiť aplikáciu únieového práva všeobecným súdom ako aplikáciu „contra legem“, pretože výklad pojmu „škoda na zdraví“ podľa § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení nesmie byť popretím ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované v súlade s princípmi európskej spolupráce a integrácie.

Ústavný súd tiež zdôrazňuje skutočnosť, že do zákona o povinnom zmluvnom poistení boli implementované už označené smernice, čo odôvodňuje nevyhnutnosť vykladať príslušné ustanovenia zákona o povinnom zmluvnom poistení vo svetle znenia a cieľov implementovaných smerníc tak, aby sa týmto

výkladom zaručila ich úplná účinnosť (k tomu pozri napr. rozsudok Súdneho dvora z 10. 4. 1984, Dorit Harz proti Deutsche Tradax GmbH, 79/83, ECLI:EU:C:1984:155, bod 26).

Pokiaľ sťažovateľka namieta, že Slovenská republika ako členský štát si riadne nespĺnila povinnosť transponovania motorových smerníc do vnútroštátnych predpisov, samotný Súdny dvor v takom prípade požaduje od vnútroštátnych súdov, aby vykladali ustanovenia vnútroštátneho práva „v čo najvyššej možnej miere tak, aby mohli byť použité v súlade s cieľmi tejto smernice“ (napr. rozsudok z 13. 7. 2000 vo veci Centrosteeel,C-456/98).

Ústavný súd tiež konštatuje, že aj z rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Haasová, ktorého vplyv na judikatúru všeobecných súdov Slovenskej republiky sťažovateľka analyzovala, vyplynulo, že aj napriek rôznym jazykovým verziám čl. 1 ods. 1 druhej smernice a čl. 1 tretej smernice sa uvedené ustanovenia smerníc snažia najmä o posilnenie ochrany obetí, takže za týchto okolností treba uplatniť extenzívny výklad uvedených pojmov, a medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou, treba zahrnúť aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore (pozri body 47 až 50 rozsudku Súdneho dvora vo veci Haasová).

Ústavný súd preto konštatuje, že prísne formalistické odlíšenie „nemateriálnej ujmy spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby od škody v materiálnom slova zmysle“ podporené prípadným systematickým zaradením ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré regulujú „ochranu osobnosti“ (prvá časť Občianskeho zákonníka) a „náhradu škody“ (šiesta časť Občianskeho zákonníka), ako to prezentuje samotná sťažovateľka, nezodpovedá autonómnemu charakteru zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, tak ako to zvýraznil aj Súdny dvor v rozsudku vo veci Haasová, čo v konečnom dôsledku nenapĺňa ani účel, ktoré smernice transponované do vnútroštátneho právneho poriadku sledujú.

V reakcii na námietku sťažovateľky, že Súdny dvor vo veci Haasová poskytol iba výklad, ako sa majú motorové smernice vykladať pri ich implementácii do slovenského právneho poriadku, považuje ústavný súd za podstatné vo všeobecnej rovine tiež uviesť, že rozhodnutia Súdneho dvora v konaniach o predbežných otázkach predstavujú záväzný interpretačný nástroj pri rozhodovaní skutkovo a právne totožných vecí, pričom z povahy týchto rozhodnutí vyplýva, že tieto sú záväzné ako celok. V tejto súvislosti už len pre úplnosť ústavný súd zdôrazňuje, že rozsudok Súdneho dvora predstavuje aj pre ústavný súd záväzný výklad práva Európskej únie, ktorý má určujúci význam pri vymedzovaní obsahu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie aj v konaní o sťažnostiach (m. m. IV. ÚS 95/2010).

K námietke sťažovateľky o porušení právnej istoty a zákazu retroaktivity v dôsledku uvedenej judikatúrnej zmeny, ktorá nastala až po vzniku škodovej udalosti, z ktorej bola sťažovateľka zaviazaná na plnenie, ústavný súd poznamenáva, že judikatúra je právom v materiálnom zmysle, čo so sebou prináša i povinnosť súdov svoju judikatúru meniť spôsobom, ktorý nenaruší oprávnené očakávania adresátov právnych noriem. Zasadou vo všetkých štátoch s kontinentálnym právnym systémom práva (rovnako aj v systéme common law) je aplikácia novej sudcom vytvorenej normy na všetky aktuálne pred súdmi prebiehajúce kauzy (incidentná retrospektíva). Nový právny názor sa aplikuje do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Nepripúšťa sa, aby na právne vzťahy z minulosti boli aplikované mylné právne názory. Zmena judikatúry sa deje s presvedčením, že predchádzajúca judikatúra bola nesprávnou interpretáciou práva. Zmena judikatúry je v tomto ohľade len opravou omylu vo výklade práva. Z tohto dôvodu nie je správny názor, že zmena judikatúry pôsobí retroaktívne. Retroaktivita sa spája s právnou normou ako všeobecne záväzným

	<p>(normatívnym) pravidlom, kde sa uplatňuje princíp zákazu retroaktivity (spätnej pôsobnosti). Judikatúra nie je samostatným, originálnym ani normatívnym prameňom práva, akým je právna norma; judikatúra pôsobí vždy v súvislosti s prameňom práva, je jeho interpretáciou. Najvyššie súdy preferujú incidentnú retrospektívu s tým, že len v celkom špecifických prípadoch ochránia právnu istotu a legitímne očakávania adresátov právnej normy, spravidla pri aplikácii hmotnoprávnej normy (Bobek, M., Kühn, Z. a kol. Judikatura a právni argumentace. 2. vydání. Praha : Auditorium, 2013, ISBN 978-80-87284-35-3, s. 148 a s. 159).</p> <p>Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že pokiaľ najvyšší súd (a pred ním krajský súd i okresný súd) dospel k záveru o možnosti extenzívneho výkladu pojmu „škoda na zdraví“ podľa § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení, čo bolo pre posúdenie otázky pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky v spore rozhodujúce, ústavný súd tento záver nepovažuje za arbitráry ani inak ústavne neudržateľný (obdobne III. ÚS 610/2017, II. ÚS 847/2016). Z rozsudku najvyššieho súdu jednoznačne vyplývajú dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľky zamietol. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia tiež vyplýva, že najvyšší súd dal sťažovateľke jasnú, zrozumiteľnú a zároveň ústavne akceptovateľnú odpoveď na to, prečo žalobcami uplatňovaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je pokrytý povinným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmieta ako zjavne neopodstatnenú.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov</p>	<p>rozhodnutie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 610/2017 rozhodnutie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 847/2016</p> <p>rozhodnutie NS SR sp. zn. 6 M Cdo 1/2016</p> <p>rozhodnutie SD EU vo veci Haasová C - 22/12</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>konanie-sporové výkladové pravidlo ujma, náhrada škody-nemajetková ujma práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu zodpovednosť-za škodu interpretácia právnych noriem poistenie, poistné výklad (interpretácia)-extenzívny</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.